

SAŽETAK PRESUDE

PAIS PIRES DE LIMA PROTIV PORTUGALA OD DANA 12. VELJAČE 2019. GODINE ZAHTJEV BR. 70465/12

Prekomjerni iznos novčane naknade zbog povrede ugleda suca uzrokovao je povredu prava na slobodu izražavanja

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, Joaquim Antonio Pais Pires de Lima, bio je odvjetnik iz Lisabona (preminuo 2017. godine). U ožujku 2007. pisao je Visokom pravosudnom vijeću (HCJ) prigovarajući nedostatku nepristranosti suca R.P. te "korupciji" i "prijevari" u predmetu u kojem je sudjelovao kao branitelj. Prozvani sudac je nakon toga podnio tužbu za naknadu štete zbog povrede ugleda koju je prvostupanjski sud u Lisabonu djelomično usvojio te je naložio podnositelju zahtjeva isplatu iznosa od 50.000 eura. Povodom žalbe podnositelja zahtjeva, Prizivni sud u Lisabonu ukinuo je ovu presudu zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i predmet vratio na ponovni postupak. Prvostupanjski sud je ponovno donio presudu kojom je podnositelju naložio isplatu naknade od 50.000 eura te je odbacio podnositeljeve navode o korupciju i nepristranosti suca R.P. Obje stranke su uložile žalbu, a žalbeni sud je odbio podnositeljevu žalbu i djelomično usvojio žalbu suca, povećavši iznos naknade štete na 100.000 eura. Podnositelj je zatim podnio reviziju Vrhovnom sudu koji je smanjio iznos naknade na 50 000 eura. Na kraju, odvjetnička komora je podnositelju izrekla disciplinsku mjeru ukora jer nije obavijestio suca da će protiv njega podnijeti žalbu HCJ-u, što je bio dužan učiniti prema statutu Odvjetničke komore.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 10. Konvencije, podnositelj zahtjeva je tvrdio da sudska odluka kojom mu je naložena isplata naknade zbog napada na ugled suca, predstavlja povredu prava na slobodu izražavanja.

OCJENA ESLJP-a

Utvrđivanje podnositeljeve odgovornosti u parničnom postupku za naknadu štete zbog izjava izrečenih protiv suca, predstavlja miješanje u njegovo pravo na slobodu izražavanja. Miješanje je bilo propisano domaćim zakonom i težilo je legitimnom cilju zaštite ugleda i prava drugih, odnosno u konkretnom slučaju ugleda suca.

ESLJP je naglasio da se sloboda izražavanja odnosi i na odvjetnike. Oni imaju pravo javno govoriti o funkcioniranju pravosuđa, pod uvjetom da njihova kritika ne prelazi određene granice (vidi [Morice protiv Francuske](#) [VV], stavak 134.). Sloboda izražavanja povezana je s neovisnošću pravne profesije koja je ključna za učinkovito funkcioniranje pravosuđa, stoga ograničenje slobode izražavanja odvjetnika, čak i blažim kaznama, u demokratskom društvu

može biti prihvaćeno samo u iznimnim okolnostima (vidi [Kyprianou protiv Cipra](#) [VV], stavak 174.).

Međutim, potrebno je razlikovati govori li odvjetnik u sudnici ili izvan nje. Naime, odvjetnici imaju dužnost revno braniti interese svojih stranaka, a suprotna strana mora tolerirati kritike odvjetnika čak i ako su neprimjerene, pod uvjetom da se ne tiču njegovih općenitih, profesionalnih ili drugih kvaliteta (vidi [Nikula protiv Finske](#), stavci 51-52). Što se tiče govora izvan sudnice, obrana stranke može se provoditi i pojavljivanjem na televizijskim emisijama ili davanjem izjava u tisku. Odvjetnik ne može biti odgovoran za sve ono što je objavljeno u obliku intervjua, posebno kad je su njegove izjave podvrgnute uredničkim izmjenama. Ipak, odvjetnici ne smiju iznositi primjedbe koje su tako ozbiljne da prekoračuju dopušteno iznošenje komentara bez čvrste činjenične osnove, niti smiju vrijeđati.

Nadalje, ESLJP je napomenuo da svaka odluka o dodjeli novčane naknade zbog povrede prava osobnosti mora imati razuman odnos proporcionalnosti s štetom nanesenom ugledu ([Tolstoj Miloslavsky protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), stavak 49.)

U ovom predmetu, podnositelju zahtjeva je u parničnom postupku utvrđena odgovornost zbog optužbi koje je iznio protiv suca R.P. u pismu HCJ-u u kojem je pozvao na pokretanje disciplinskog postupka protiv tog suca. Domaći sudovi jednoglasno su zaključili da su navodi o prijeveri, pristranosti i korupciji koje je podnositelj zahtjeva iznio u svom pismu bili izrazito ozbiljni te su doveli u pitanje čast suca i njegov profesionalni integritet.

Optužbe su u osnovi bile činjenične naravi. Budući da je podnositelj spomenutog suca optužio i za primanje mita, domaći sudovi su opravdano očekivali da on te optužbe potkrijepi odgovarajućim dokazima. S tim u vezi, ESLJP je napomenuo da su portugalski sudovi koji su proveli predmetni postupak zaključili da su podnositeljevi činjenični navodi bili neosnovani. Dakle, prema mišljenju ESLJP-a, razlozi koje su domaći sudovi naveli u svojim odlukama u kojima je podnositelj proglašen odgovornim, bili su relevantni i dostatni.

Međutim, ESLJP je smatrao da je iznos naknade koju je podnositelj bio dužan isplatiti sucu R.P. bio prekomjeran, pogotovo zato što optužbe nisu iznesene javno, već putem pritužbe dopisom upućene HCJ-u. Iako se o podnositeljevim izjavama na kraju raspravljalo u pravosudnim krugovima, ESLJP je zaključio da on ne može biti odgovoran što je postupak koji su trebao ostati povjerljiv postao javan.

Slijedom navedenoga, miješanje u podnositeljevu slobodu izražavanja nije bilo nužno u demokratskom društvu.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.